

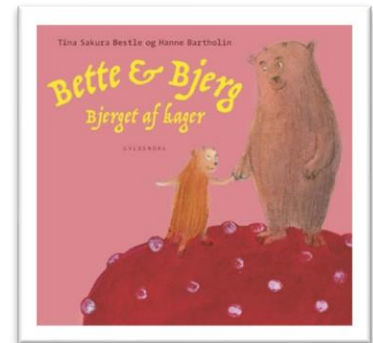
SPROGSTART 3-6 ÅR

Trin-for-trin

Bette & Bjerg – bjerget af kager af Tina Sakura Bestle og Hanne Bartholin (2018)

Tema: Fristelser og samvittighed

Billedbogen *Bette & Bjerg - bjerget af kager* er valgt, da temaet fristelser og samvittighed er begreber, som børnene kender fra deres hverdag. Litteraturen kan gennem ord, billeder, leg og samtale netop rette fokus mod de spørgsmål og svar, der kan opstå i forbindelse med samtalen om fristelser og samvittighed.

Sprogligt fokus: Lydlig opmærksomhed, ordforråd, skriftsproglige kompetencer og narrative kompetencer.

Det finder du i sprogstartsposen

- Trin-for-trinmanualen til sprogstartsposen
- Billedbog: *Bette og Bjerg – bjerget af kager* af Tina Sakura Bestle og Hanne Bartholin
- A3-kopi af bogen
- Ark: Fokusord, sproglege
- Kort til billedbogssnak
- Konkreter: Net, stresshjerter, varmedunk, kager
- Foto: Et barn med smilehuller
- Billeder fra billedbogen til Story Sequence-ren (6 stk.)
- Billeder af kage og fælde til terning (6 stk.)
- Spørgsmål til Optageklemmer/terning (6 stk.)

Ting og sager, du selv skal finde

- Posen med læringsmaterialer
- Fyld varmt vand i varmedunken
- Spejl eller noget andet, der kan glimte
- Vanillesukker, mel, kokos
- Elpisker
- A3-papir, blyanter og vandfarver til at tegne fantasidyr på

Sprogstartsmaterialerne må kun bruges under opsyn af en voksen.

Ugens indhold

Dag 1:

Højtlesning og fokusord for alle børn i gruppen, ca. 18 børn.

Tid: ca. 30 minutter.

Dag 2:

Guidet læsning og billedbogssnak. Børnene deles i tre grupper efter dit kendskab til børnene.

Tid: Tre gange ca. 30 minutter.

Dag 3:

Fælles oplæsning og sproglege. Børnene deles i to grupper efter dit kendskab til børnene.

Tid: To gange ca. 30 minutter.

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART 3-6 ÅR

Dag 1 – *Bette & Bjerg – bjerget af kager*

Det finder du i sprogstartsposen

- *Trin-for-trin*manualen til sprogstartsposen
- Billedbog: *Bette og Bjerg – bjerget af kager* af Tina Sakura Bestle og Hanne Bartholin
- A3-kopi af bogen
- Ark: Fokusord
- Konkreter: Net, stresshjerter, varmedunk, kager
- Foto: Et barn med smilehuller

Ting og sager, du selv skal finde

- Fyld varmt vand i varmedunken
- Spejl eller noget andet, der kan glimte
- Vanillesukker, mel, kokos
- Elpisker

Det skal du gøre!

Syng første vers af *Sprogstartssangen*.

Vis billedbogen. Tal om forsiden og bagsiden, om forfatteren og illustrationen. Fortæl om bogens ryg. Hvad mon billedbogen handler om? Tal om titlen. Hvad hedder billedbogen? Fortæl om forfatter og illustratør. Hvem har skrevet billedbogen? Hvem har lavet billederne? Vis læseretningen og peg på bogstaverne.

Fortæl, at i Danmark læser vi fra venstre mod højre og oppefra og ned, og at der findes store og små bogstaver. Find eventuelt forbogstaverne i børnenes navne i billedbogen og tal om de forskellige bogstavers navne, former og lyde.

Fortæl børnene, at i dag skal vi tale om fristelser og samvittighed. Hvad vil det sige at blive fristet? Hvad er samvittighed for noget? Har I prøvet at have dårlig samvittighed? Hvordan føles det?

Begynd oplæsningen med at skabe en duft af bagning – tag lidt vanillesukker i håndfladen og pust det rundt, så børnene mærker duften. Læs billedbogen to gange. Første gang med læseoplevelsen i fokus - og derfor uden afbrydelser. Anden gang taler I om fokusord. Brug billedbogens illustrationer til at understøtte fokusordene og konkreter fra sprogstartsposen til visualisering af bogen. Sæt en bevægelse på ordet, når det er muligt.

Syng sidste vers af *Sprogstartssangen*.

Læringsstigen

Gør-det-sværeste-strategi

Forudsige: Billedbogen hedder Bette og Bjerg. Bjerget af kager. Hvad tror du, den handler om?

Generalisere: Bette henter ting til Bjerg og prøver at trøste. Kender du nogen, der har prøvet at trøste nogen? Har du prøvet at trøste nogen?

Argumentere: Hvorfor tror du, at de hedder Bette og Bjerg?

Gør-det-nemmere-strategi

Giv svaret: Bjerg elsker at spise kager. Hvad elsker Bjerg at spise?

Hjælpes ad: Se, der sidder én i fælden! Hvem bliver fanget i fælden?

Begrænse valg: Elsker Bjerg at spise kager, eller elsker han at spise bananer?

SPROGSTART 3-6 ÅR

Dag 2 – *Bette & Bjerg* – bjerget af kager

Det finder du i sprogstartsposen

- *Trin-for-trin*manualen til sprogstartsposen
- Billedbog: *Bette og Bjerg – bjerget af kager* af Tina Sakura Bestle og Hanne Bartholin
- A3-kopi af bogen
- Kort til billedbogssnak
- Konkreter: Net, stresshjerter, varmedunk, kager
- Foto: Et barn med smilehuller

Ting og sager, du selv skal finde

- Fyld varmt vand i varmedunken
- Spejl eller noget andet, der kan glimte
- Vanillesukker, mel, kokos
- Elpisker

Det skal du gøre!

Syng første vers af *Sprogstartssangen*.

Vis billedbogen. Tal om billedbogen. Spørg børnene om de kan huske, hvad billedbogen handler om.

Fortæl børnene, at i dag skal vi tale om fristelser og samvittighed.

Læs billedbogen og inddrag børnene i genfortælling af billedbogen undervejs. Læg særlig vægt på at tale om fristelser og samvittighed.

Billedbogssnak. I sprogstartsposen finder du kort til billedbogssnak. Lad børnene skiftes til at trække et kort og svare på spørgsmålene. Vær opmærksom på, at kortene er inddelt i tre forskellige sværhedsgrader. Lad dit kendskab til børnene afgøre, hvilke kort i bruger.

Brug billedbogens illustrationer samt konkreter fra sprogstartsposen til at understøtte billedbogssnakken.

Syng sidste vers af *Sprogstartssangen*.

Et lille tip

Kender du *Sangskattebogen*? Her kan du finde en masse sjove film med gode børnesange! Find den her: aarhusmusikskole.dk

SPROGSTART 3-6 ÅR

Dag 3 – *Bette & Bjerg* – bjerget af kager

Det finder du i sprogstartsposen

- *Trin-for-trin* manualen til sprogstartsposen
- Billedbog: *Bette og Bjerg – bjerget af kager* af Tina Sakura Bestle og Hanne Bartholin
- A3-kopi af bogen
- Ark: Sproglege
- Konkreter: Net, stresshjerter, varmedunk, kager
- Foto: Et barn med smilehuller
- Billeder fra billedbogen til Story Sequence-ren (6 stk.)
- Billeder af kage og fælde til terning (6 stk.)
- Spørgsmål til Optageklemmer (6 stk.)

Ting og sager, du selv skal finde

- Posen med læringsmaterialer
- A3-papir, blyanter og vandfarver til at tegne fantasidyr på

Det skal du gøre!

Syng første vers af *Sprogstartssangen*.

Fortæl børnene, at i dag skal vi tale om følelser.

Vis billedbogen. Tal om billedbogen. Spørg børnene, om de kan huske, hvad billedbogen handler om. Inddrag børnene i genfortællingen, mens du læser billedbogen højt: Hvem er med i billedbogen? Hvordan har de det? Og hvorfor?

Sproglege. Orienter dig i sproglegene og vælg mindst to sproglege, som passer til børnegruppen. Lav gerne flere, hvis I har lyst og ekstra tid. Forbered dig på forhånd på legen. Brug billedbogen som udgangspunkt for sproglegene, da de omhandler billedbogens tema. Legene giver børnene mulighed for at høre, se, gøre og røre ord i nye sammenhænge.

Syng sidste vers af *Sprogstartssangen*.

Litteraturforslag

- Tina Sakura Bestle og Hanne Bartholin: *Bette & Bjerg: Rumtænnisten* (2018)
- Mylo Freeman: *Prinsesse Arabelle og den store kage* (2017)
- Fiona Rempt: *Supervenner – en fremmed fugl* (2014)
- Rosa Gjerluff Nyholm: *Rosas kagebog* (2012)
- Rosa Gjerluff Nyholm: *Rosas spionkagebog* (2015)
- Kim Fupz Aakeson: *Tillykke, Hr. Struganoff* (2012)
- Film *Blæksprutte* (2015) Appen *Filmcentrallen/For de yngste*.

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

2019

Fokusord til *Bette og Bjerg – Bjerget af...*

Bagning: Hvad gør man, når man bager? Prøv at ælte, røre, hælde, rulle, trille...

Magi: Hvad er magi? Kender I nogen, der kan lave magi? Fx en tryllekunstner.

Kager: Hvad er en kage? Hvad er forskellen på brød og kager? Hvad skal man bruge, når man bager kager? Æg, mel, bagepulver, vanillesukker, etc.

At stjæle/kagetyv: Hvad vil det sige at stjæle? Hvad hedder én, der stjæler?

En fælde: Hvad er en fælde? Hvad bruger man en fælde til? Kender I nogle forskellige slags fælder?

Holde vagt: Hvad betyder det at holde vagt? Har I prøvet at holde vagt? Hvornår har I prøvet at holde vagt?

Hemmelighed: Hvad er en hemmelighed for noget? Hvornår er noget en hemmelighed? Har I hemmeligheder?

Svuplup, Kvomse, Snorksnork: Hvad mon det er? Hvordan mon den ser ud? Har I hørt ordet Svuplup/Kvomse/Snorksnork før?

Smilehuller: Hvad er et smilehul? Kender I nogen, der har smilehuller?

Glimter: Lav glimt med noget, der kan glimte fx et spejl. Hvad betyder ordet glimte? Kender I til noget, der kan glimte? Vandet kan glimte, når solen skinner, et spejl kan glimte, når solen skinner, etc.

Bjerg: Hvad er et bjerg? Har I lavet bjerge af noget? Legoklodser, sand, mudder, etc. Har I set et rigtigt bjerg? Hvor har I set et rigtigt bjerg?

Varmedunk: Kender I ordet varmedunk? Hvad tror I, at man bruger en varmedunk til? Hvornår kan det være rart at have en varmedunk?

Net: Hvad er et net? Hvilke net kender I? Fiskenet, net til fx appelsiner, boldnet, etc.

Elpisker: Hvad er en elpisker? Hvad bruger man en elpisker til? Har I prøvet at bruge en elpisker? Vis børnene elpiskeren. Måske kan I tænde for elpiskeren og høre, om den lyder gnaven som elpiskeren i billedbogen gør.

At nynne: - at nynne er at synge uden ord. Nyn sammen med børnene sangen *Der bor en bager*. Nynner I nogle gange? Måske kender I nogen, der ofte nynner. En morfar, en tante eller måske én af de voksne fra børnehaven.

Indirekte ord:

At have dårlig samvittighed: Det knirker i hjertet. Hvad betyder det, når det knirker i hjertet? Har I prøvet, at have et hjerte, der knirker?

At indrømme, at man har gjort noget, der ikke var så godt: Tal om, hvordan man kan gøre noget godt igen, hvis man har gjort noget, der ikke var så godt. Fx at sige undskyld.

At tilgive: At blive gode venner igen. Hvordan kan man blive gode venner igen? Har I prøvet at være uvenner med nogen og blive gode venner igen?

Hvorfor mon Bjerg hedder Bjerg?
Tror du, at Bjerg hedder Bjerg, fordi han er stor eller lille?

Hvorfor mon Bette hedder Bette?
Tror du, at Bette hedder Bette, fordi han er lille eller stor?

Snuser – vis hvordan man snuser?
Hvad bruger man, når man snuser?
Tror du, at Bjerg synes, kagerne dufter godt eller dårligt? Kender du andre ord for at dufte?

En kagetyv – hvad gør en kagetyv?
En kagetyv stjæler?
Må man det?
Hvad tror du, der sker i virkeligheden, hvis man stjæler?

En fælde – hvad er en fælde?
Kender du andre slags fælder?
Fx et hul, en rævesaks, en snare, en musefælde, etc.
Har du prøvet at bygge en fælde?

Bjerg bliver fanget i fælden.
Se, Bjerg sidder i fælden!
Hvem bliver fanget i fælden?

Nynne – vis, hvordan man nynner.

Hvem er god til at bage kager?
Bette er verdens bedste bager.
Har du prøvet at bage kager?

Hvorfor får Bjerg ondt i maven?

Hvad elsker Bjerg at spise?
Elsker Bjerg at spise kager, eller elsker han at spise bananer?
Peg på kagerne: Se Bjerg elsker at spise kager.
Hvad elsker Bjerg at spise?

2019

Billedbogssnak til Bette og Bjerg - LET

2019

Billedbogssnak til Bette og Bjerg - LET

2019

Billedbogssnak til Bette og Bjerg - LET

2019

Billedbogssnak til Bette og Bjerg - LET

2019

Billedbogssnak til Bette og Bjerg - LET

2019

Billedbogssnak til Bette og Bjerg - LET

2019

Billedbogssnak til Bette og Bjerg - LET

2019

Billedbogssnak til Bette og Bjerg - LET

Hvordan får Bette det, da Bjerg fortæller, at han har spist kagerne?

Bliver han sur, glad eller overrasket?

Hvordan kan man se det på ham? Er der andre steder i bogen, hvor nogen bliver overraskede?

En hemmelighed – hvad er det?

Har du en hemmelighed?

Må man fortælle en hemmelighed?

Hvorfor? Hvorfor ikke?

Hvad finder Bette og Bjerg?

Hvordan kommer Bette og Bjerg ud til Kagebjerget?

Hvordan kan man se, at Bette og Bjerg er overraskede?

De har store øjne og åben mund.

Vandet glimter glimt.
Hvad er et glimt?

Hvad kan glimte?

Diamanter, sølvpapir, et spejl, etc.

Opslaget med Bette og Bjerg om natten.

Hvem sover, og hvem er vågen?

Hvorfor mon Bjerg er vågen?

Hvad tror du, Bjerg tænker på?

Hvorfor tror du, at de hedder Bette og Bjerg? Hvad er Bette og Bjerg for nogen? Er de dyr? Er de fantasivæsner? Hvilket dyr, synes du, Bette ligner? Se! Bette har pigge på ryggen.

Kender I andre dyr, der har pigge på ryggen?

Så godnat, hvisker Bjerg. Hvorfor mon Bjerg hvisker?

Kan du prøve at hviske godnat?

Hvordan lyder det, når man snorker?

Kender du nogen, der snorker?

Kan du lave snorkelyde?

2019

Billedbogssnak til Bette og Bjerg - MELLEM

2019

Billedbogssnak til Bette og Bjerg - MELLEM

2019

Billedbogssnak til Bette og Bjerg - MELLEM

2019

Billedbogssnak til Bette og Bjerg - MELLEM

2019

Billedbogssnak til Bette og Bjerg - MELLEM

2019

Billedbogssnak til Bette og Bjerg - MELLEM

2019

Billedbogssnak til Bette og Bjerg - MELLEM

2019

Billedbogssnak til Bette og Bjerg - MELLEM

Bagning er magi. Hvad betyder magi?

Det knirker i Bjergs hjerte.

Hvad mon det betyder?

Hvorfor tror du, at Bjerg har spist alle kagerne?

Han blev fristet. Han kunne simpelthen ikke lade være med at spise kagerne.

Hvad betyder det, at blive fristet?

Har du prøvet at blive fristet?

Hvad er en varmedunk?

Hvad bruger man den til?

Tag varmedunken på maven.

Er det rart?

Hvorfor er Bette sød?

Bette henter ting til Bjerg og prøver at trøste.

Bjerg får dårlig samvittighed.

Hvorfor mon det?

Fortæl en historie om en gang, hvor du som barn fik dårlig samvittighed.

Har I prøvet at gøre noget, så I fik dårlig samvittighed?

Hvordan føles det?

Hvad tror du, der ville ske, hvis Bjerg ikke indrømmede, at det var ham, der snupede kagerne?

Bjerg indrømmer, at det er ham, der er kagetyven.

Hvad betyder det, at han indrømmer det? Bjerg fortæller det.

Bette og Bjerg bliver uvenner, fordi Bjerg har spist kagerne.

Hvordan kan man blive gode venner igen, hvis man er blevet uvenner?

2019

Billedbogssnak til Bette og Bjerg - SVÆR

2019

Billedbogssnak til Bette og Bjerg - SVÆR

2019

Billedbogssnak til Bette og Bjerg - SVÆR

2019

Billedbogssnak til Bette og Bjerg - SVÆR

2019

Billedbogssnak til Bette og Bjerg - SVÆR

2019

Billedbogssnak til Bette og Bjerg - SVÆR

2019

Billedbogssnak til Bette og Bjerg - SVÆR

2019

Billedbogssnak til Bette og Bjerg - SVÆR

Sproglege til *Bette og Bjerg* – *Bjerget af kager*

Sproglege

Kagetyv & kagepoliti: Børnene sidder i en rundkreds. Stil kagerne i midten. Vælg et barn, der skal være kagepoliti, som går uden for døren. Når barnet er gået ud, vælges én, der skal være kagetyv. Tyven tager en kage og gemmer den under trøjen. Alle kalder højt og tydeligt på kagepolitiet, som kommer ind og først skal gætte hvilken kage, der mangler. Derefter skal barnet gætte, hvem der er kagetyven. Fx: *Det er flødeskumskagen, der mangler! Alex er det dig, der har stjålet flødeskumskagen?*

Kagefristelsen: Læg nettet på gulvet. Sæt kagerne rundt omkring i rummet. Sæt de 4 billeder af kager og de 2 billeder af Bettes fælde i terningen. Fortæl børnene, at alle skal slå med terningen to gange. Sæt jer på en række og slå med terningen. Hver gang man slår en kage, er det tegn på, at man bliver fristet og derfor snupper en kage! Barnet henter en kage. Viser terningen et net, ryger barnet i fælden og sætter sig derfor på nettet. Når der ikke er flere kager, snupper man kager fra hinanden. Når alle har slået med terningen to gange er legen slut. Hvor mange børn er mon endt i fælden?

Kagetyven: Hvordan mon en *svuplup* og en *kvomse* ser ud? Tegn dem og farv dem med vandfarver. Find på andre navne på nogen, der kan have stjålet kagerne! Ord i retning af *svuplup*, *kvomse* og *snorksnoek*. Det kan måske være en gryfling eller en smiksmak. Hjælp børnene med at skrive navnet på deres fantasidyr på tegningen.

Sproglege – med digitale læringsmaterialer

Story Sequencer: Brug de 6 billeder fra billedbogen. Vis billederne til børnene og tal om, hvad der sker på dem. Hold fokus på fristelser og samvittighed. Hjælp hinanden med at sætte billederne i den rigtige rækkefølge i Story Sequence-ren. Lad efterfølgende børnene indtale, hvad der sker på billederne.

Optageklemmer: Brug de 6 kort med spørgsmål fra sprogstartsposten. Et af spørgsmålene lyder fx: *Hvad betyder det, at elpiskeren lyder gnaven?* Sæt kortene med spørgsmål i optageklemmerne og læg klemmerne rundt omkring. Vis læse-retningen, mens du læser spørgsmålene højt for børnene og tal om spørgsmålene. Lad efterfølgende børnene indtale deres svar på klemmerne. Afspil de forskellige svar og tal om dem. Du kan også sætte spørgsmålene i skumterningen og lade børnene skiftes til at slå med terningen og svare på spørgsmålene.

Optageklemmer: Indtal de fantasifulde udtryk som *vandet glimter glimt*, *en kvomse*, etc. på optageklemmerne og gem klemmerne rundt omkring i børnehaven. Gå sammen med børnene på jagt efter klemmerne og tal om udtrykket, når I finder klemmerne.

Endnu flere sproglege - inde & ude

Bag kager! Det kan være rigtige kager, sandkager i sandkassen eller trylledejskager. Brug ord fra bogen undervejs: Fx måle, skål, kage, elpisker, æg, mel, kokos, smage, bage, snuse, duft. Lav en fælles bog efter kagebagningen. Tegn og skriv. Hvem ved, måske kommer der en kagetyv og stjæler kagerne, mens de køler af! Er der brug for et vagthold? Eller en fælde?

Byg en fælde! Det kan fx være et nedgravet syltetøjsglas som en insektfælde. Brug ord fra bogen, mens I laver fælden. Fx ordene net, fange, holde vagt, fælde... Mon I kan fange en *svuplup*, en *kvomse* eller måske en *snorksnoek*?

Bag kager eller boller med glasur sammen med børnene – og tegn dem gerne!

2019

